

ד' בתמוז תשע"ז, 29.6.2017

גיליון מס' 565

פרשת חוקת

להיפרד מהבאר, להיפרד מהעונן

מאת ורד רזיאל קרצ'מר

"וְתָמַת שֵׁם מִרְיָם וְתִקְבְּרָ שֵׁם וְלֹא הָיָה מִיָּם לְעֵדָה..." (כ,א-ב). מרים מתה. ולא היה מיָם לשתות. הצמא מכביד, והלב מתייסר באבדן המנהיגה האם, אחותם של משה ואהרן, זו שהובילה את הנשים בשירה. זו שלא שתקה כשהיה צורך למחות.

מבלי שהרגשנו, עברו שלושים ושמונה שנים במדבר. רק לפני שבועיים, בפרשת שלח לך, נדון העם היוצא ממצרים להעביר את שארית חייו במדבר ולא להיכנס לארץ המובטחת. והנה, כלאחר יד, קפצנו על כל אותן שנים ארוכות, מתסכלות, כאילו לא קרה בהן דבר. והזקנים מתים אחד אחד. ועתה הגיע תורה של מרים.

הצמא שבא בעקבות מותה רשום בפירוש בפסוקים. אך הבאר, באר מרים, נוספה לסיפור בשלב מאוחר יותר. המדרש הוא שיצר אותה במעשה להטים, מחליף מוקדם במאוחר, הופך את הבאר שעלתה לאחר מות מרים (כא, טז-יח) לבאר שנעלמה עם מותה. מותה של מרים, לפי המדרש, מלמד על חייה: שהייתה באר מיָם חיים. פורה ומפרה, מיילדת שידיה מביאות חיים חדשים לעולם. היא, שלא היו לה ילדים משל עצמה, הייתה סמל של פריון ושל חיים לעם כולו.

'מתה מרים נסתלקה הבאר, מת אהרן נסתלקו ענני כבוד, מת משה נסתלק המן' (מכילתא דר"י, בשלח, מסכתא דויסע ה).

זמן קצר אחר כך, מת גם אהרן. אהרן, הכהן הגדול, מת כשם שחי: למעלה על ההר, קרוב לא-להים, נקי. חשבונותיו סגורים, בגדיו, סמליו, תפקידו מועברים לילדיו. ורק החשבון עם משה נותר פתוח, משה שהכה בסלע, אהרן הנענש. במותו, אומר המדרש, נסתלקו ענני הכבוד. והעם נותר חשוף, ללא הגנה. שבורי לב הם מבכים אותו במשך חודש תמים.

הפרידה משני האחים המנהיגים קשה. ובלב מנקרת הידיעה שגם אחיהם משה, המנהיג, האב, ייטוש בקרוב. שלישיה זו נשאה את העם על כפיים, עמדה בשמו מול פרעה, הוציאה אותו ממצרים, הובילה אותו דרך הים. ובמדבר. ועתה הם עוזבים, מותירים אותו לגורל לא ידוע בארץ חדשה.

יש אומרים שהפרידה הכרחית. המנהיגים שיצאו ממצרים שייכים לדור הישן, לדור הגלות, הם לא יכשרו לכניסה לארץ. לשם כך יש צורך בדור חדש, אמיץ, שמעולם לא היה עבד. הגיע הזמן לשנות צורת חשיבה. הגיע הזמן להשתחרר מהתלות. הגיע הזמן להתבגר, להיפרד, להחליף הנהגה.

אך האמנם לא יצליחו להשתנות? האמנם זקנותם מגבילה אותם, מקבעת? לא יצליחו להבין את הדור הצעיר? להתמודד עם אתגרים חדשים? לעולם לא נדע. נגזר על העם להיפרד בצער, מהם ומהטוב האופף אותם, מן הבאר, מן הענן. ולצעוד לדרך חדשה בלעדיהם. לשאת עיניים אל מעבר לנהר, אל הגפן והתאנה.

בשנים האחרונות, בקיבוץ שלנו, אנו נפרדים בהדרגה מדור המייסדים. אחד אחד, ולפעמים בזוגות ובשלושות, הם עוברים לעולם שכולו טוב. ומותירים אותנו יתומים קצת יותר.

אלו שנאחזו בהר, שנלחמו, שהקימו מחדש, דרכם הייתה ברורה להם. מהו החזון. מה נכון ומה לא. אך עם השנים הדרך מתפצלת, מטשטשת, משנה כיוון. האמנם דור צעיר של הנהגה יכשר יותר? זוהי שאלה עקרה, אין כאן אפשרות בחירה. נגזר עלינו להיפרד, ולהותיר בידיו של כל דור לבחור את דרכו. ולזכור באהבה.

ורד רזיאל קרצ'מר, חברת **קיבוץ עין צורים**, נשואה ליואל ואמא של מרוה. חמדת. אבינעם ויהלי. דוקטורנטית במחלקה למחשבת ישראל באוניברסיטת בן-גוריון ושותפה במרכז לחקר הגניזה באוניברסיטת חיפה.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il